

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky **Mgr. K. L.**, bývajúcej v L., zastúpenej Mgr. Ing. Ronaldom Kočišákom, advokátom so sídlom v N., proti odporcovi **J. L.**, bývajúcemu v L., zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. L. J., s.r.o., so sídlom v R., **o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej L. L., nar. X.**, bývajúcej u matky a zastúpenej kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Liptovský Mikuláš, **na čas po rozvode**, vedenej na Okresnom súde Liptovský Mikuláš pod sp. zn. 10 C 79/2011, o dovolaní oboch účastníkov proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2012, sp. zn. 8 Co 12/2012, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky **z r u š u j e** uznesenie Krajského súdu v Žiline z 31. januára 2012, sp. zn. 8 Co 12/2012 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 19. októbra 2011 č.k. 10 C 79/2011-183 manželstvo účastníkov konania Mgr. K. L., rod. S. a J. L., uzavreté 1. júla 2006 v Liptovskom Mikuláši, zapísané v knihe manželstiev vo zväzku č. 24, ročník 2006, na strane 43, pod poradovým číslom 84, rozviedol. Maloletú L. L., nar. X. zveril na čas po rozvode do osobnej starostlivosti navrhovateľky s tým, že obaja rodičia sú oprávnení maloletú L. zastupovať a spravovať jej majetok. Odporcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej L. sumou 50 €, vždy do 15. dňa príslušného kalendárneho mesiaca vopred k rukám navrhovateľky počnúc právoplatnosťou výroku o rozvode manželstva účastníkov. Styk odporcu s maloletou L. upravil tak, že je oprávnený stretávať sa s ňou na základe vzájomnej dohody

s navrhovateľkou. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Dňa 6. decembra 2011 bolo doručené súdu písomné podanie z 2. decembra 2011, ktorým navrhovateľka oznámila, že berie návrh v celom rozsahu späť a žiada konanie o rozvod manželstva zastaviť aj „napriek plynutiu právoplatnosti rozsudku“. Ako dôvod späťvzatia návrhu uviedla, že medzi ňou a odporcom došlo k zmiereniu a dôvod rozvodu manželstva zanikol. Vzťahy medzi nimi sa dostali do fungujúceho stavu s ohľadom na ich spoločnú dcérku.

Odporca podaním došlým súdu 23. decembra 2011 oznámil, že nesúhlasí so späťvzatím návrhu na začatie konania. Skutkové tvrdenia navrhovateľky sú nepravdivé, k žiadnemu zmieru medzi nimi nedošlo, dôvod rozvodu manželstva neodpadol, medzi účastníkmi neexistujú žiadne fungujúce manželské ani iné väzby, navrhovateľka sa s odporcom vôbec nestretáva a ani s ním nekomunikuje. Medzi nimi nedošlo k žiadnej dohode, ktorá by zmenila jeho pohľad na potrebu rozvodu manželstva s navrhovateľkou. Z uvedených dôvodov žiadal, aby súd späťvzatie návrhu nepripustil.

Kolízny opatrovník so späťvzatím návrhu súhlasil vzhľadom na záujem maloletého dieťaťa.

Krajský súd v Žiline uznesením z 31. januára 2012 sp. zn. 8 Co 12/2012 pripustil späťvzatie návrhu na začatie konania, rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 19. októbra 2011 č.k. 10 C 79/2011-183 zrušil a konanie zastavil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení poukázal na § 208, § 96 ods. 3 a § 211 ods. 2 O.s.p. Keďže rozhodnutie súdu prvého stupňa nebolo dosiaľ právoplatné, súhlasil so späťvzatím návrhu, rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a konanie zastavil. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 144 O.s.p.

Uznesenie krajského súd napadli dovolaním navrhovateľka aj odporca. Navrhovateľka žiadala napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Namietala, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. b/ O.s.p, postupom a rozhodnutím súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom podľa § 237 písm. f/ O.s.p., resp. konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, v dôsledku ktorého nemala možnosť uplatniť svoje práva a bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Tvrdila, že nikdy nevzala svoj návrh na začatie konania o rozvod

manželstva späť, ani nikdy neprejavila vôľu uvedený návrh vziať späť. O skutočnosti, že mala doručiť Okresnému súdu Liptovský Mikuláš späťvzatie návrhu na začatie konania, na základe ktorého Krajský súd v Žiline rozhodol o pripustení späťvzatia návrhu, zrušení rozsudku okresného súdu a zastavení konania, sa dozvedela až v okamihu doručenia jeho uznesenia 5. marca 2012. Navrhovateľka ako jediná aktívne legitimovaná na vzatie návrhu na začatie konania späť, nikdy uvedený (písomný) úkon nevyhotovila, nepodala na súd, nepodpísala, ani iným relevantným spôsobom nevykonala žiadny úkon, z ktorého by vyplýval prejav jej vôle k späťvzatiu návrhu na začatie konania o rozvod manželstva. Tiež nikoho nespnomocnila na jeho vyhotovenie alebo jeho doručenie súdu. Skutočnosti uvedené v podaní sa nezakladajú na pravde a nevyjadrujú vôľu navrhovateľky. Tento procesný úkon späťvzatia návrhu na začatie konania bol vykonaný s cieľom uviesť navrhovateľku a súd do omylu, nie je preto možné tento úkon posudzovať ako platný právny úkon, ktorý by bol spôsobilý založiť vznik, zmenu alebo zánik akýchkoľvek procesných práv alebo povinností navrhovateľky. Späťvzatie návrhu, ktoré ona ako jediný aktívne legitimovaný subjekt neurobila, je preto neplatné. Predmetné uznesenie bolo teda vydané v zrejmom omyle Krajského súdu v Žiline, že ide o platný procesný úkon navrhovateľky, preto vydaním tohto uznesenia nebolo naplnené právo na spravodlivý súdny proces. K odňatiu práva na spravodlivý proces došlo aj tým, že rozhodnutím krajského súdu, voči ktorému odvolanie nie je prípustné, bola navrhovateľke odňatá možnosť akýmkoľvek spôsobom reagovať na uvedený stav, ktorý nemohla v žiadnom prípade predvídať. Keďže späťvzatie návrhu na začatie konania neurobila navrhovateľka ako jediná vecne legitimovaná k predmetnému procesnému úkonu, je konanie postihnuté aj vadou podľa § 237 písm b/ O.s.p., keď v konaní vystupoval subjekt, ktorý nemal spôsobilosť byť účastníkom konania. Vzhľadom k uvedenému, konanie, v ktorom bolo vydané napadnuté uznesenie krajského súdu, je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne právne posúdenie veci.

Odporca podal dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie súdu je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. d/ O.s.p. a vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Vada konania spočíva v tom, že súd nerešpektoval obsah právoplatného rozsudku Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 19. októbra 2011 č.k. 10 C 79/2011-183, ktorým bolo manželstvo účastníkov rozvedené; napriek tomu, že neboli splnené podmienky, zasiahol do integrity tohto právoplatného rozhodnutia vytvárajúceho prekážku *res iudicatae*. Uvedený rozsudok bol vydaný 19. októbra 2011, pričom žiadny z účastníkov voči nemu odvolanie v zákonom určenej lehote nepodal, čím sa stal právoplatným. Prejav vôle

navrhovateľky učineny po rozhodnutí súdu prvého stupňa nemá žiadny právny význam vo vzťahu k právoplatnosti tohto rozsudku súdu prvého stupňa. Krajský súd interpretoval § 208 O.s.p. v rozpore s právom na spravodlivé súdne konanie a v rozpore s princípom právnej istoty. Ustanovenie § 96 ods. 3 O.s.p. nie je možné aplikovať na danú právnu situáciu, keď k späťvzatiu návrhu došlo po vydaní rozhodnutia súdu prvého stupňa. Toto ustanovenie je možné aplikovať len dovtedy, pokiaľ súd prvého stupňa nevydá rozhodnutie vo veci samej. Po vydaní rozhodnutia súdom prvého stupňa späťvzatie návrhu na začatie konanie je možné len za podmienok upravených v § 208 O.s.p. Úprava v § 96 a § 208 O.s.p. pokiaľ ide o nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu obsahuje odlišnú právnu úpravu, preto v zmysle § 201 ods. 2 O.s.p. nie je možné § 96 ods. 3 O.s.p. uplatniť v danej veci. Z uvedených dôvodov odvolací súd nebol oprávnený vzhľadom na jeho nesúhlas so späťvzatím návrhu rozhodnúť inak, než to predpisuje § 208 veta druhá O.s.p. a späťvzatie nepripustiť. Z uvedených dôvodov žiadal napadnuté uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Odporca vo vyjadrení k dovolaniu navrhovateľky uviedol, že obsahom dovolania navrhovateľky je „doslova šokovaný“, nakoľko skutkové tvrdenia navrhovateľky o tom, že neurobila späťvzatie návrhu po vyhlásení rozsudku súdu prvého stupňa sú alebo nie sú pravdivé, pretože o tejto okolnosti sa po prvýkrát dozvedá až z jej dovolania. Súhlasí s návrhom na zrušenie napadnutého rozhodnutia krajského súdu zhodne s navrhovateľkou, avšak z iných dôvodov a právnych skutočností než uvádza navrhovateľka. Dodal, že on späťvzatie návrhu neurobil a nemá žiadnu účasť na spísaní tohto podania, ktoré v konečnom dôsledku znamenalo vydanie rozhodnutia, s ktorým nesúhlasí.

Navrhovateľka sa k dovolaniu odporcu nevyjadřila. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpení advokátom, skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.), či dovolania smerujú proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Podľa § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd

zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p. Podľa § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Keďže napadnutým je také uznesenie odvolacieho súdu, ktoré nevykazuje vady uvedené vyššie, prípustnosť proti napadnutému uzneseniu preto z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nevyplýva.

Procesnú prípustnosť dovolania účastníkov by vzhľadom na to zakladala len procesná vada konania v zmysle § 237 O.s.p. Dovolací súd je ex lege povinný skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z väd vymenovaných v tomto ustanovení. V zmysle § 237 O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Odporca vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až c/, e/ a g/ O.s.p. netvrdil; tvrdil len existenciu vady konania v zmysle § 237 písm. d/, f/ O.s.p. Navrhovateľka tvrdila, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. b/, f/ O.s.p. a tzv. inou vadou podľa § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Vzhľadom na obsah dovolaní sa dovolací súd osobitne zameril na otázku, či v konaní pred súdmi nižších stupňov nedošlo k procesným vadám v zmysle § 237 písm. b/, d/ a f/ O.s.p. Podľa názoru odporcu konanie trpí procesnou vadou spočívajúcou v prekážke veci právoplatne rozhodnutej (§ 237 písm. d/ O.s.p.). Túto prekážku vidí v tom, že k späťvzatiu

návrhu navrhovateľkou na začatie konania došlo po právoplatnosti rozsudku o rozvode, pretože v zákonnej lehote účastníci odvolanie nepodali. Ustanovenie § 237 písm. d/ O.s.p. dopadá na prípady, v ktorých súd rozhodol napriek tomu, že mu v tom bránila prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) alebo prv začatého konania (§ 83 O.s.p.). Ak súd zistí, že v tej istej veci (jej časti) bolo právoplatne rozhodnuté alebo začalo prv konanie, konanie bez ďalšieho zastaví (§ 104 ods. 1 O.s.p.). Právoplatné rozhodnutie tvorí prekážku už raz rozsúdenej veci vtedy, ak v novom konaní ide o to isté, o čo išlo v prechádzajúcom rozhodnutí; musí ísť o totožnosť osôb a aj o totožnosť predmetu konania, opierajúci sa o rovnaké skutkové okolnosti. V posudzovanej veci Okresný súd Liptovský Mikuláš rozsudkom z 19. októbra 2011 č.k. 10 C 79/2011-183 manželstvo účastníkov rozviedol, rozhodol o zverení maloletej dcéry L. na čas po rozvode do osobnej starostlivosti navrhovateľky a upravil práva a povinnosti rodičov k nej na čas po rozvode manželstva. Účastníci síce odvolanie proti tomuto rozsudku v zákonnej lehote nepodali, avšak počas plynutia odvolacej lehoty bolo doručené súdu podanie z 2. decembra 2011 s podpisom navrhovateľky, označené ako späťvzatie návrhu na začatie konania. Na výzvu súdu prvého stupňa sa k tomuto podaniu vyjadril kolízny opatrovník aj odporca, ktorý so späťvzatím návrhu na začatie konania nesúhlasil. Vzhľadom na uvedené, rozhodnutie súdu prvého stupňa nemohlo nadobudnúť právoplatnosť, preto námietka odporcu, že konanie je postihnuté vadou podľa § 237 písm. d/ O.s.p. je nedôvodná.

Dovolací súd ďalej skúmal, či v konaní na súdoch nižšieho stupňa došlo k odňatiu možnosti dovolateľov pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Odporca tvrdil, že mu bola odňatá možnosť tým, že sa nemohol v odvolacom konaní vyjadriť k späťvzatiu návrhu navrhovateľkou na začatie konania, resp. že súd sa nezaoberal dôvodmi jeho nesúhlasu so späťvzatím návrhu na začatie konania. Navrhovateľka tvrdila, že rozhodnutím súdu, ktorý zastavil konanie na základe úkonu (späťvzatie návrhu), ktorý ona ako oprávnená osoba neurobila, jej súd odňal možnosť konať pred súdom a bolo porušené jej právo na spravodlivý proces.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať (§ 237 písm. f O.s.p.) treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. O vadu, ktorá je významná z hľadiska tohto ustanovenia ide vtedy, ak súd postupoval v rozpore so zákonom, prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré

mu právny poriadok priznáva. O takúto vadu ide aj vtedy, ak odvolací súd v zmysle § 208 O.s.p. pripustí späťvzatie návrhu na začatie konania, rozhodnutie súdu prvého stupňa zruší a konanie zastaví, hoci podmienky pre postup podľa tohto ustanovenia neboli dané.

V zmysle § 208 O.s.p. platí, že ak je návrh na začatie konania vzatý späť, keď už rozhodol súd prvého stupňa, ale jeho rozhodnutie dosiaľ nie je právoplatné, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia. Súd späťvzatie nepripustí, ak druhý účastník s tým nesúhlasí. Ak späťvzatie pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaví.

Späťvzatie návrhu na začatie konania je procesný úkon navrhovateľa, z obsahu ktorého jednoznačne vyplýva, že na prejednaní svojho návrhu celkom alebo v určenej časti nemá záujem a je uzrozumený s tým, že o jeho návrhu (časti jeho návrhu) nebude súdom meritórne rozhodnuté. Pretože späťvzatie návrhu môže byť v rozpore so záujmom odporcu, aby konanie bolo dokončené meritórnym rozhodnutím súdu, odporca má procesné právo (oprávnenie) vyjadriť nesúhlas s týmto procesným úkonom navrhovateľa. Tak je tomu aj v prípade, ak keď k späťvzatiu návrhu na začatie konania dôjde (až) po rozhodnutí súdu prvého stupňa.

Z obsahu spisu vyplýva, že odporca mal možnosť vyjadriť sa k späťvzatiu návrhu na začatie konania o rozvod manželstva po tom, čo ho súd prvého stupňa vyzval, aby sa k späťvzatiu návrhu po rozhodnutí súdu vyjadril (č.l. 204 spisu). Keďže konanie pred súdom prvého stupňa a konanie pred súdom odvolacím tvoria jeden celok, pre posúdenie splnenia podmienok pre rozhodnutia o späťvzatiu návrhu na začatie konania po rozhodnutí súdu prvého stupňa, je právne bezvýznamné, či si stanovisko k späťvzatiu návrhu vyžiadal prvostupňový alebo odvolací súd. Na základe uvedeného možno uzavrieť, že uvedeným postupom súdu odporcovi nebola odňatá možnosť vyjadriť sa k späťvzatiu návrhu na začatie konania.

Dovolací súd však zistil, že postupom odvolacieho súdu došlo k odňatiu možnosti odporcu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odvolací súd nevzal do úvahy nesúhlas odporcu so späťvzatím návrhu vychádzajúc z nesprávnej aplikácie § 96 ods. 3 O.s.p. na daný prípad. Rozhodnutie o späťvzatiu návrhu na začatie konania, ku ktorému došlo po rozhodnutí súdu prvého stupňa (§ 208 O.s.p.) je totiž závislé na stanovisku odporcu k tomuto procesnému úkonu navrhovateľa a ak odporca so späťvzatím návrhu na začatie konania nesúhlasí, odvolací súd nemôže späťvzatie návrhu pripustiť, zrušiť rozhodnutie súdu prvého stupňa a konanie zastaviť.

Procesná vada v zmysle § 237 O.s.p. zakladá vždy prípustnosť dovolania a je zároveň tiež dôvodom (§ 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p.), pre ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Žiline zrušil (§ 243b ods. 1 O.s.p.) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 2 O.s.p.).

Pokiaľ ide o dôvody navrhovateľky týkajúce sa procesného úkonu späťvzatia návrhu na začatie konania, ktorý podľa jej vyjadrenia neurobila, tieto okolnosti vzhľadom na zrušenie napadnutého uznesenia odvolacieho súdu z dôvodu uvedeného vyššie, dovolací súd nepovažoval za potrebné preskúmať; pravdivosť týchto námietok navrhovateľky bude predmetom posúdenia odvolacieho súdu v ďalšom konaní. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného a odvolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. júla 2012

JUDr. Daniela S u ě a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Mgr. Patrícia Špacírová